

Çocuğun Savunmasızlığı Özelinde Ailenin Çocuğun Bakımı ve Korunmasındaki Rolü

M. BURAK GÖNÜLTAS

Özet

Bu çalışma, çocukların korunması ve refahında ailenin rolünü, “savunmasızlık” kavramı çerçevesinde ele almaktadır. Savunmasızlık, çocuğun fiziksel, psikolojik ve duygusal açıdan zarar görme riskini ifade eder ve çocukların mağduriyet yaşama ihtimalini artırır. Aile refahı, ekonomik kaynaklar, ebeveynlik becerileri, aile içi ilişkiler ve sosyal destek mekanizmalarıyla şekillenir ve doğrudan çocuğun refahını belirler. Fonksiyonel olan aileler çocukların ihtiyaçlarını karşılayabilirken, işlevsel olmayan aile yapıları ihmal, duygusal yoksunluk ve gözetim eksikliği nedeniyle çocukların savunmasızlığını artırmaktadır. Çalışma, çocuk korumada “aktif ebeveynlik” ve gözetim becerilerinin önemini vurgulamaktadır. Çocuğun güçlendirilmesi kadar ebeveynlerin koruyucu kapasitelerinin artırılması da gereklidir. Sosyal refah politikaları yalnızca maddi yardımlarla sınırlı kalmamalı; ebeveynlik eğitimleri, psikososyal destek ve toplumsal koruma mekanizmalarıyla aileleri çok boyutlu olarak güçlendirmelidir. Aile refahının güçlendirilmesi, savunmasızlığın azaltılması ve bütüncül politikaların uygulanması, çocukların güvenli ve sağlıklı gelişim ortamlarında büyümeleri için temel koşuldur.

Anahtar kelimeler: Çocuk istismarı ve ihmali, aile refahı, çocuk refahı, savunmasızlık, çocuğun korunması.

– ARASTIRMA MAKALESİ –

M. BURAK GÖNÜLTAS, mbgonultas@ccumhuriyet.edu.tr,
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi,
<https://orcid.org/0000-0003-4182-6098>

Geliş tarihi: 29.09.2025 • Kabul tarihi: 15.12.2025
<https://doi.org/10.47646/CMD.2025.351>

The Role of the Family in Caring for and Protecting Children, with a Focus on Child Vulnerability

Abstract

This study examines the role of the family in the protection and well-being of children within the framework of the concept of “vulnerability.” Vulnerability refers to the risk of harm to the child physically, psychologically, and emotionally, increasing the likelihood of children experiencing victimization. Family well-being is shaped by economic resources, parenting skills, family relationships, and social support mechanisms, and directly determines the child’s well-being. While functional families can meet children’s needs, dysfunctional family structures increase children’s vulnerability due to neglect, emotional deprivation, and lack of supervision. The study emphasizes the importance of “active parenting” and supervisory skills in child protection. It is necessary to increase parents’ protective capacities as well as empower children. Social welfare policies should not be limited to material assistance; they should empower families in multiple dimensions through parenting education, psychosocial support, and social protection mechanisms. Strengthening family welfare, reducing vulnerability, and implementing comprehensive policies are fundamental conditions for children to grow up in safe and healthy environments.

Keywords: Child abuse and neglect, family well-being, child welfare, vulnerability, child protection.

Giriş

Gelişmiş toplumlarda çocuklara verilen değer önceki yıllara göre artmış olsa da çocuklara yönelik kötü muamele ve zarar verici vakalarda da artışlar gözlenmektedir. Diğer yandan çocuklara yönelik ihmal ve kasıtlı şiddet vakaları ile mağduriyet oranlarındaki artış ise dikkat çekici bir hal almaktadır (Masullo vd, 2023). Bu vakalarda çocuklar fizyolojik, psikolojik, sosyal ve ahlaki yönlerden ciddi travmalara maruz kalmaktadır (Gönültaş, 2022). Çocuklar, içinde bulundukları şartlar sebebiyle savunmasız ve dezavantajlı bir konumda olabilir ya da şartlar onları daha da savunmasız hale getirebilir. Bu durumlar, çocukların mağduriyet yaşama ihtimallerini arttırabilir (Turanojic, 2023). Ayrıca, bu tür mağduriyetler, beraberinde başka mağduriyetleri de doğurabilir ve çocuğun tekrar mağdur olma riskini

artırabilirler (Gewehr vd., 2021; Gönültaş, 2021). Bu çerçevede, çocuğun mağduriyetinde önemli bir dinamiğin savunmasızlık olduğu söylenebilir.

Savunmasızlık, çocuğun fiziksel, duygusal veya psikolojik olarak zarar görme ya da bir saldırıya uğrama ihtimali ile karşı karşıya kalma durumudur (Kasi ve Saha, 2019). Savunmasız durumda olan çocuklar, diğerlerine kıyasla mağduriyet yaşama ihtimali daha yüksek bireyler olarak değerlendirilir ve onlar için özel bir koruma, ilgi ve bakım gerekliliği doğar (Finkelhor, 1993). Diğer yandan savunmasız bir çocuk, potansiyel bir istismarcının ilgisini çekebilme ihtimaline de sahiptir ki, Gönültaş'ın (2023) cinsel istismar mağduru çocuklar üzerine önerdiği "cinsel istismar girdabı" teorisine göre çocuğun savunmasızlık yoğunluğu arttıkça mağduriyete uğrama ihtimali de artmaktadır.

Çocukların genellikle çatışmalardan uzak, mutlu, sevgi ihtiyaçlarını karşılayan ortamlarda büyümeleri beklenir. Bu tür ortamlar çocukların kendilerini güvende hissedebilmelerini sağlayacak nitelikte olmalı; onlara yüksek yararlarını gözetken, olumsuz dış etkenlerden uzak, psikolojik, fizyolojik ve ahlaki açıdan kendilerini geliştirebilecekleri bir alan sunmalıdır (Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi-BMÇHS). Ancak yetişkinler tarafından çocuğun temel haklarını ihlal ederek şiddet uygulamak ya da ihmalde bulunmak, bu ideal ortamların bozulmasına sebep olmakta ve çocukların yetişkinlerden farklı dinamiklerle daha ciddi zararlar görmelerine yol açmaktadır. Bu zararların kimi kısa vadede gözlemlenebilirken, kimileri çocuğun yaşamı boyunca devam edebilmektedir. Dahası, bazı zararların tedavisi mümkünken bazılarının çocuğa geri dönüşsüz etkiler bıraktığı görülmektedir (Doğangün vd., 2016). Bu noktada, çocukluk dönemi tüm yaşamın ilk ve en kritik evresi olarak öne çıkar; bu dönemde yaşanan olumsuzluklar kişinin yaşamının tamamını etkileyebilecek potansiyele sahiptir. Dolayısıyla çocukların güvenliğinin tavizsiz bir şekilde belirli standartlar çerçevesinde sağlanması hayati önem taşır.

Çocukların korunması ve bakımından öncelikli olarak sorumlu olan yetişkinler ise anne ve babalardır (Wild, 2023). Nitekim Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne göre çocuğun koruma ve bakımı için ailesi öncelikle görevlidir, ancak aileler bu görevi yerine getiremezse çocuğun korunma ve bakımını devlet üstlenecektir (BM Çocuk Hakları Sözleşmesi, m. 18). Çocuğun korunmasının ehemmiyeti, Anayasamızda da vurgulanmıştır. Nitekim Anayasa'nın 41. maddesi, "...Devlet, ailenin huzur ve refahı ile

özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır, teşkilatı kurar...”. Maddenin gerekçesinde aileyi milletin temeli olarak koruma, refahı ve huzurunu sağlama ödevini verirken, diğer yandan anne ve çocuğun korunması ve refahının sağlanması gerekliliğini de belirtmektedir (Anayasa Mahkemesi, 2021). Böylece ailenin huzur ve refahı etkili bir şekilde sağlanırsa, aileler de çocuklarının bakım, gözetim ve korumasını daha etkili bir şekilde gerçekleştirebileceklerdir (Karimullah, 2022). Ancak burada önemli nokta, ebeveynlerin çocuklarını etkili şekilde koruyabilecekleri temel kabiliyetlere sahip olup olmadıklarının anlaşılmasıdır. Yani günümüzde mağdur çocuk vakalarını gördükçe toplum olarak aileler suçlanmakta ve sert tepki gösterilmektedir, ancak ailelerin temelde birtakım yoksunlukları giderilmedikçe, çocuk için tesirli bir ebeveynlik yapmaları beklenemez.

Bu çalışma aile ve çocuğun refahı ile ailenin çocuğun bakımı ve korunmasındaki rolü arasındaki ilişkiyi “çocuğun savunmasızlığı” bağlamında ele alarak tartışmayı amaçlamaktadır. Böylece 2025 “Aile Yılı” özelinde çocuklarımızın daha etkili korunması, bakımı ve gözetiminde ailelerin güçlendirilmesine yönelik bir perspektif sunulması hedeflenmektedir.

Ailenin ve Çocuğun Refahı

Aile refahı sosyal politika ve sosyal hizmet disiplinlerinin yoğunlaştığı konuların başında gelmektedir. Refah, kelime olarak kaliteli hayat, rahatlık anlamlarına gelir. Aile refahı ile sadece ekonomik açıdan değil aynı zamanda eğitim, sağlık, güvenlik, barınma, adalet vs. gibi çok boyutlu faktörler açısından da ailenin belli bir düzeyde olması beklenir (Guillén-Fernández, 2024). Belli bir düzeyle kastedilen ise, insanların kendi aralarında ve kuşaklar arasındaki eşitsizliklerin azaltılması, insanca yaşama standartlarının oluşturulması ve bunların sürdürülebilmesi için ailelerin desteklenmesi ve güçlendirilmesidir (Olson vd., 2025). Böylece aile toplumsal fonksiyonlarını yerine getirebilecek bir kapasiteye kavuşabilir. Ailenin ekonomik kaynakları, ebeveynlik yeterlilikleri, aile içi ilişkilerin kalitesi ve sosyal destek mekanizmaları, aile refahının temel bileşenlerini oluşturur. Bu sebeple ailelerin bu bileşenler üzerinden güçlendirilmesi önemlidir. Modern toplumlarda ise göç, kentleşme, işgücü piyasasındaki güvencesizlik ve sosyoekonomik eşitsizlikleri gibi yapısal faktörler, aile refahı üzerinde belirgin bir etki oluşturabilir (Haq, 2024). Bu doğrultuda,

aile refahını geliştirmeyi amaçlayan sosyal politikalar, yalnızca maddi yardımlarla sınırlı kalmamalı; aynı zamanda çocukların bütüncül şekilde korunmasını ve desteklenmesini sağlayacak bir yaklaşımı da benimsemelidir (Rees vd., 2023).

Çocuğun refahı da burayla ilişkilidir ve çocuğun fiziksel, duygusal, bilişsel, psikolojik, ahlaki ve sosyal gelişimlerinin güvenli, destekleyici ve kapsayıcı bir çevrede sürdürmelerini sağlayan şartların oluşturulmasıdır (Navidmanesh vd., 2025). Bu bağlamda çocuğun yüksek yararı ilkesi hem ulusal hukuk düzenlemelerinde hem de Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme gibi uluslararası belgelerde temel bir referans noktasıdır. Eğitim ve sağlık hizmetlerine erişim, istismardan ve ihmalden korunma, yeterli beslenme ve barınma olanakları, çocuk refahının en belirleyici bileşenleri arasında yer alır. Çocukların refahını etkileyen parametrelere bakıldığında, çocuk yoksulluğu hala önemli bir problem olarak devam etmektedir. Diğer yandan çocuğa yönelik sosyal harcamalarda milli hasıladan ayrılan pay Avrupa Birliği ortalamasından düşüktür. Ayrıca çocuk nüfusunun toplam nüfusa göre payı hızla düşmektedir (Berkman, 2022). Çocuk istismarı vakalarındaki artışlar da göze çarpmaktadır. Çocuğun değerini anlamak açısından diğer başka parametrelere de bakılabilir, ancak bu etkenler çocukların savunmasız şartlar altında kalma risklerini arttırmaktadır.

Çocuk ve aile refahı, birbirini karşılıklı olarak etkileyen ve tamamlayan faktörlerdir (Newland, 2015). Ailenin refah seviyesi, çocuğun korunma, bakım ve gelişim şartlarını şekillendirerek çocuğun biyopsikososyal iyilik haline katkı sunar. Bu sebeple, sosyal refah politikaları aileyi güçlendirerek çocuğun yüksek yararını ve temel haklarını (yaşama, gelişme, korunma, katılım vs. gibi) önceliklendiren bütüncül bir yaklaşımla oluşturulmalıdır. Böyle aileler çocuklarını daha etkili şekilde koruyabilir ve çocuklarının hak ettikleri şartları ve ortamları oluşturabilirler. Böyle ortamlarda çocukların beslenme, eğitim, sevgi-ilgi-alaka, güvenlik vs. gibi temel ihtiyaçları karşılanabilir. Özetle ailenin refahı, aile kurumunun çocuk bakımı ve korunması özelinde fonksiyonel olması açısından güçlendirilmesinde önemli bir faktör olmaktadır.

Çocuğun Mağduriyetinde Savunmasızlığın Rolü, Aile ve Çocuğun Korunması

Çocukların mağduriyetiyle sonuçlanan vakalara bakıldığında, çocukların önemli bir çoğunluğunun çeşitli yoğunluklarda savunmasızlık içerisinde

olduğu görülmüştür (Gönültaş, 2023). Savunmasızlık çocuk açısından çeşitli şartlar oluşturur ve bu şartların tesiriyle çocuğun zarar görme riski artar. Bu şartların yoğunluğunu belirleyen temel faktör ise ailenin fonksiyonellidir. Ailenin çeşitli şekillerde fonksiyonlarını (koruma, bakım, ilgi-alaka, besleme, sosyalizasyon vs. gibi) yerine getirememesi çocuğun pek çok zarara açık hale gelmesine sebep olabilir. Bu çerçeveden hareketle, çocukların savunmasızlığına sebep olan veya artıran faktörlerden biri çocuğun ihmal edilmesidir.

Ebeveynler veya bakıcılar ihmalin ortaya çıkmasında asli unsurdur ve üç tür ihmal karşımıza çıkabilir (Coohey, 2003; Polat, 2021). Birincisi, çocuğun tıbbi açıdan yeterince korunamaması, yetersiz beslenme, kişisel bakım-hijyen problemleri ve sağlıksız yaşam koşullarını içeren fiziksel şekilde ihmal edilmesidir. İkincisi, ebeveynin çocuğu tehlikeli durumlardan veya kişilerden korumak için yeterli şekilde denetlememesi ve kontrol etmemesidir. Bu, çocukları koruyucu önlemler almadan yalnız bırakmak, çocuğun sosyal ilişkilerine dikkatsiz davranmak, sanal ortamlarda uzun süre kalmasına göz yummak, çocuğu yetersiz ve eğitimsiz yetişkinlerin bakımına ya da herhangi bir yetişkinin kolayca ulaşabileceği bir ortamda bırakmak şeklinde karşımıza çıkabilir. Üçüncüsü ise çocuk ile ebeveyn arasındaki bağlanma problemlerine yol açacak şekilde duygusal anlamda ihmal edilmesidir ki çocukla ebeveyn arasında güvenli ve uyumlu bir bağ olmadığı için aile çocuk açısından işlevsel değildir (Wark vd., 2003). Duygusal ihmal gören çocuklar yalnızlık, sosyal izolasyon, ebeveynleri tarafından anlaşılmama, çaresizlik duygusu ve okula uyum sağlamada zorluklar gibi duygular sergileyebilir (Glaser, 2002). Bu koşullarla karşı karşıya kalan bir çocuğun, herhangi bir tür kötü muamelenin kurbanı olma olasılığı daha yüksektir.

Çocuğun savunmasızlık riskini arttırabilecek şartları hazırlayan durumlardan diğeri de ailenin yapısıdır (Turner vd., 2010). Ebeveynleriyle yaşamayan, ebeveynleri ayrılmış, tek ebeveynli veya üvey ebeveynli bir ortamda yaşayan çocukların, diğerlerine göre mağduriyet yaşama riski daha yüksektir (Turner vd., 2010). Tek ebeveynli ailelerde yaşayan çocukların aile dışındaki bir yabancı veya tanıdık bir yetişkin tarafından mağdur edilme ihtimalleri artabilir (Lauritsen, 2003). Çünkü bu tür şartlar ebeveyn dışı yetişkinlerin çocukların yanlarına kolaylıkla gelmesini kolaylaştırabilir. Yine, üvey aile üyeleriyle yaşayan çocuklarda cinsel şiddete maruz kalma riski daha yüksektir (Finkelhor ve Asdigian, 1996). Çocukların mağduriyetine yol açan bu aile yapıları göz önüne alındığında,

tek ebeveynli ailelerdeki sosyoekonomik sorunlar ve üvey ebeveynlerin bulunduğu ailelerde aile üyeleri arasındaki ilişkinin kalitesinin düşük olması, çocukların asli koruyucusu rolündeki kişilerle sağlıklı bir bağ geliştirmelerini zorlaştıran faktörlerdir. Bu durumdaki çocuklar, kaliteli bir koruma ve denetimden mahrum kalabilirler (Gönültaş, 2023).

Çocukların günlük rutinlerindeki faaliyetleri ve etkileşimleri, onların mağdur olmalarına sebep olabilecek bazı şartlar meydana getirebilir (Gönültaş, 2023): Bazı durumlarda, çocuklar günlük yaşam tarzları ve rutin faaliyetleri nedeniyle mağduriyet yaşamaya daha yatkın bir durumda olabilirler. Madde kullanımı, alkol kullanımı, antisosyal davranışlarda bulunan çocuklarla etkileşim, gece geç saatlere kadar dışarıda kalma, denetimsiz sosyal faaliyetler ve etkileşimler ile risk alma davranışlarını içeren bir yaşam tarzı, çocukların mağduriyetine yol açan önemli risk faktörleri olarak değerlendirilebilir. Ebeveynleri veya yetişkinler tarafından denetlenemeyen çocuklar, sosyal faaliyetleri sırasında alkol ve uyuşturucuya daha kolay erişebilirler. Cinsel şiddet mağduriyeti, uyuşturucu ve alkol kullanımı gibi riskli davranışlarda bulunan gençlerde daha sık bildirilmiştir.

Çocukların korunması kavramında öne çıkan husus, “çocuğun gözetilmesidir”. Gözetim içerik olarak sadece salt manada nesnel tedbirleri (kamera takmak, güvenlik görevlisi koymak vs.) almak değildir; aynı zamanda farkında olma, takip etme, eğitimi olma, analiz etme, sentezleme ve bilinçli olma gibi yeteneklere sahip olabilmeyi ve bunu aktive edebilmeyi de gerektirir (Hollis vd., 2010). Burada öne çıkan durum, şekli koruma unsurlarından çok korumayı güçlendiren bir beceriye sahip olmaktır. Hollis ve arkadaşlarına (2010) göre koruyuculuk, sadece çocuğu güçlendirmek demek değildir: Çocuğu güçlendirmek çocuğun kötü niyetli bir fail için olan uygunluğunu azaltabilir ve suç işlemesini zorlaştırabilir ancak bu çocukları koruyan ebeveynlerin “koruma yeteneklerini” geliştirmez. Çocuğa yönelen bir fail, o an, çocuğun kendini koruyabileceği şekilde bir takım kurtulma tekniklerini (örn. Bağırma, dövüş sporları gibi) bildiğini bilmeyebilir. Çocuk bu özelliklere sahip olsa bile bir faille karşılaşmadan bunları ortaya çıkartamayabilir. Yani çocuk ne kadar güçlendirilmiş olsa da çocuğa yönelmiş bir fail varsa fiziksel mesafenin azalmasına neden olacak bir etkileşimin yaşanma ihtimali yüksektir. Çünkü bu unsurlar görünür değildir. Ancak koruyucu olarak ebeveyn görünürdür ve aktif olarak suçun meydana gelme ihtimalini düşürür. Özetle ebeveynlerin çocukların korunması konusunda “aktif” hale gelmesi onları daha etkili korumalarını sağlayacaktır.

Değerlendirme ve Sonuç

Çocuklara yönelik kötü muamele vakalarındaki artışlar çocukların korunması için aile, sosyal çevre ve devletin birlikte oluşturduğu güçlü bir koruma mekanizmasının oluşturulmasını gerekli hale getirmektedir. Literatürde vurgulandığı üzere, çocukların kötü bir muameleye maruz kalmasında önemli bir etken olan savunmasızlık durumu, çocuğun ferdi dezavantajlarının yanı sıra yapısal, ekonomik, sosyokültürel ve ailevi koşulların bir ürünü olarak ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle, savunmasızlığı azaltıcı ve koruyuculuğu arttırıcı mekanizmaların çok boyutlu bir yaklaşımla ele alınması gerekmektedir. Savunmasızlık kavramı, çocuğun mağduriyetine ilişkin risk faktörlerini anlamada açıklayıcı bir kavramsal çerçeve sunmaktadır. Özellikle fiziksel ve duygusal ihmal, aile yapısındaki kırılğanlıklar, ebeveynlerin gözetim ve denetim eksikliği, çocuk-ebeveyn bağının kifayetsizliği, çocuğun riskli yaşam tarzı ve antisosyallerle olan münasebeti, çocukların istismar ve şiddet vakalarıyla karşılaşma ihtimallerini yükseltmektedir. Bu noktada “koruyucu ebeveynlik” kavramı önem kazanmakta; ebeveynlerin yalnızca çocukları güçlendirmesi değil, aynı zamanda kendi koruyucu becerilerini geliştirmeleri gerektiği ortaya çıkmaktadır. Ebeveynlerin aktif gözetim ve bilinçli farkındalık geliştirmesi, çocukların kötü muameleye maruz kalma ihtimalini azaltacak ve riskleri minimize edecektir.

Çalışmada vurgulandığı üzere aile refahı, çocuğun refahı ile doğrudan ilişkilidir ve ailenin fonksiyonel kapasitesi, çocuğun savunmasızlığını belirleyen en kritik dinamiklerden biridir. Ailenin ekonomik, sosyal ve duygusal açıdan güçlendirilmemesi durumunda, çocukların mağduriyet yaşama ihtimalinin artacağı açıktır. Dolayısıyla aile refahını yükseltmeye yönelik sosyal politika ve hizmet modelleri, çocukların korunması açısından temel bir önleyici unsur olarak görülmelidir. Bu bağlamda, ailelerin ebeveynlik yeterliliklerini güçlendirecek eğitim programları, sosyal destek mekanizmaları ve psikososyal hizmetlerin geliştirilmesi, çocukların korunma kapasitesini artıracaktır.

Politika düzeyinde ise, çocuğun yüksek yararını merkeze alan bütüncül bir yaklaşımın benimsenmesi elzemdir. Anayasa ve uluslararası belgeler (BMÇHS, m. 18) aileyi çocuğun ilk koruyucusu olarak tanımlarken, devletin sorumluluğunu da açıkça vurgulamaktadır. Bu çerçevede, sosyal refah politikaları yalnızca ekonomik transferlere değil, ailelerin sosyal sermayesini güçlendirmeye, ebeveynlik becerilerini artırmaya ve aile

içi ilişkileri iyileştirmeye odaklanmalıdır. Ayrıca çocukların eğitim, sağlık, barınma ve güvenlik gibi temel haklara erişiminde eşitsizliklerin giderilmesi, savunmasızlık yoğunluklarını azaltacak kazanımlar olacaktır.

Sonuç olarak, çocukların korunması ve mağduriyetlerinin önlenmesi, yalnızca ailelerin sorumluluğuna bırakılmamalıdır. Şümüllü bir perspektifle hareket ederek; devlet, aile ve toplumun ortak sorumluluğu olarak ele alınmalıdır. Savunmasızlık kavramı, bu ortak sorumluluğu anlamada kritik bir analitik araç sunmaktadır. Çocukların daha güvenli, destekleyici ve kapsayıcı ortamlarda büyüebilmeleri için ailelerin refahının güçlendirilmesi, ebeveynlik kapasitelerinin artırılması ve sosyal politikaların bütüncül şekilde uygulanması hayati önem taşımaktadır. Bu doğrultuda geliştirilecek her türlü politika ve hizmet, çocukların yalnızca bugünkü değil, aynı zamanda gelecekteki yaşam kalitelerine de doğrudan katkı sağlayacaktır. Bu çerçeveden hareketle, çocuk ve aile refahı, savunmasızlık ve çocuğun korunması arasındaki ilişki şu şekilde özetlenebilir: Çocuğun ve ailenin toplumda var olmasını ve fonksiyonelliğini sağlayacak şekilde sosyoekonomik ve biyopsikososyal yönlerden güçlendirilmesi ve belli bir seviyeye getirilmesi; diğer yandan ebeveynlerin çocuklarını daha etkili ve aktif bir şekilde gözetecikleri ve çocuklarıyla aralarındaki bağı hem duygusal hem de psikolojik olarak sağlayabilecekleri şekilde güçlendirilmeleri, çocukların savunmasızlıklarını arttırabilecek şartların oluşmasını engelleyecek ve uzun vadede çocukların kötü muamelelere maruz kalması daha tesirli şekilde önlenebilecektir.

M. Burak Gönültas

Kaynakça

- Anayasa Mahkemesi. (2021). *Anayasa maddelerinin gerekçeleri*. https://www.anayasa.gov.tr/media/7465/gerekceli_anayasa_2021.pdf
- Berkman, K. (2022). *Çocuk yoksulluğu ile mücadelede bir sosyal politika önerisi: Asgari gelir garantisi modeli* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Coohey, C. (2003). Defining and classifying supervisory neglect. *Child Maltreatment*, 8(2), 145-156. <https://doi.org/10.1177/1077559502250820>

- Doğangün, B., Gönültaş, B. M., Uzun-Oğuz, E., Oral, G. ve Öztürk, M. (2016). Psychological complaints reported by sexually abused children during criminal investigations: İstanbul example. *Child Abuse & Neglect*, 56, 54-61. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2016.04.010>
- Finkelhor, D. (1993). Epidemiological factors in the clinical identification of child sexual abuse. *Child Abuse & Neglect*, 17(1), 67-70. [https://doi.org/10.1016/0145-2134\(93\)90008-B](https://doi.org/10.1016/0145-2134(93)90008-B)
- Finkelhor, D. ve Asdigian, N. L. (1996). Risk factors for youth victimization: Beyond a lifestyles/routine activities theory approach. *Violence and Victims*, 11(1), 3-20. <https://doi.org/10.1891/0886-6708.11.1.3>
- Gewehr, E., Hensel, B. ve Volbert, R. (2021). Predicting disclosure latency in substantiated cases of child sexual abuse. *Child Abuse & Neglect*, 122, 105346. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2021.105346>
- Glaser, D. (2002). Emotional abuse and neglect (psychological maltreatment): A conceptual framework. *Child Abuse & Neglect*, 26(6-7), 697-714. [https://doi.org/10.1016/S0145-2134\(02\)00342-3](https://doi.org/10.1016/S0145-2134(02)00342-3)
- Gönültaş, M. B. (2021). Sexual abuse whirlpool: Characteristics of abuse (type, perpetrator-victim relation, psychological reactions of victims), parents' attitudes and behaviours of abusers (grooming methods). *Adli Tıp Bülteni*, 26(3), 171-179. <https://doi.org/10.17986/blm.1481>
- Gönültaş, B. (2022). Çocuğun korunması, güvenliği ve cinsel istismarın önlenmesinde çocuk odaklı bir anlayışın gerekliliği: Çocuk odaklı ortamlar. *Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 46(1), 85-93.
- Gönültaş, B. M. (2023). Relationship between the "sexual abuse whirlpool" and gender, type of abuse, victim-perpetrator relationship, disclosure, psychological reactions, and revictimization of sexual abuse victims. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 67(15), 1493-1508. <https://doi.org/10.1177/0306624X231159876>
- Guill n-Fern ndez, Y. B. (2024). Socioeconomic factors determining multidimensional child poverty groups in Central America: A measurement proposal from the wellbeing approach using a comprehensive set of children's rights. *Child Indicators Research*, 17(5), 2175-2217. <https://doi.org/10.1007/s12187-023-10068-5>
- Haq, S. N. (2024). The effects of urbanization on traditional family structures. *Journal of Social Signs Review*, 2(3), 70-79.
- Hollis, M. E., Felson, M. ve Welsh, B. C. (2013). The capable guardian in routine activities theory: A theoretical and conceptual reappraisal. *Crime Prevention & Community Safety*, 15(1), 65-79. <https://doi.org/10.1057/cpcs.2012.14>
- Karimullah, S. S. (2022). The urgency of building legal awareness on care of children in the family. *Amsir Law Journal*, 3(2), 76-86. <https://doi.org/10.55587/alj.v3i2.96>
- Kasi, E. ve Saha, A. (2019). Vulnerability and vulnerable groups of people. In S. Romaniuk, M. Thapa, & P. Marton (Eds.), *The Palgrave encyclopedia of global security studies* (pp. 1-7). Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1007/978-3-319-74336-3_371-1
- Lauritsen, J. L. (2003). How families and communities influence youth victimization. *Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention*. U.S. Department of Justice. <https://www.ojp.gov/library/publications/how-families-and-communities-influence-youth-victimization>
- Massullo, C., De Rossi, E., Carbone, G. A., Imperatori, C., Ardito, R. B., Adenzato, M. ve Farina, B. (2023). Child maltreatment, abuse, and neglect: An umbrella review of their prevalence and definitions. *Clinical Neuropsychiatry*, 20(2), 72-87. <https://doi.org/10.36131/cnfioritidore20230202>

- Navidmanesh, S., Kadhodaee, M., Ghadirinokabadi, L. ve Emamifar, A. (2025). Resolving conceptual and practical gaps in current child well-being models through the holistic well-being model for children. *Discover Psychology*, 5(1), 1-31. <https://doi.org/10.1007/s44202-024-00045-4>
- Newland, L. A. (2015). Family wellbeing, parenting, and child wellbeing: Pathways to healthy adjustment. *Clinical Psychologist*, 19(1), 3-14. <https://doi.org/10.1111/cp.12058>
- Olson, B. D., Ch vez, N. R., Kamplain, C. J. ve Russell, J. T. (2025). Leveraging community psychology to counter harmful policies and foster well being in migrant children. *American Journal of Community Psychology*, 75(3-4), 398-408. <https://doi.org/10.1002/ajcp.12796>.
- Polat, O. (2021). Şiddet, (3.Baskı). Seçkin Yayınları: Ankara.
- Rees, E., Beeber, S. N., Sampson, R. ve Lietz, J. P. (2023). Empowering single parents: Navigating socio-economic challenges and fostering resilience in family well-being. *Law and Economics*, 17(2), 131-150.
- Turanovic, J. J. (2023). Victimization and its consequences over the life course. *Crime and Justice*, 52(1), 265-342. <https://doi.org/10.1086/723559>
- Turner, H. A., Finkelhor, D. ve Ormrod, R. (2010). Poly-victimization in a national sample of children and youth. *American Journal of Preventive Medicine*, 38(3), 323-330. <https://doi.org/10.1016/j.amepre.2009.11.012>
- Wark, M. J., Kruczek, T. ve Boley, A. (2003). Emotional neglect and family structure: Impact on student functioning. *Child Abuse & Neglect*, 27(9), 1033-1043. [https://doi.org/10.1016/S0145-2134\(03\)00162-5](https://doi.org/10.1016/S0145-2134(03)00162-5)
- Wild, J. (2023). Gendered discourses of responsibility and domestic abuse victim-blame in the English children's social care system. *Journal of Family Violence*, 38(7), 1391-1403. <https://doi.org/10.1007/s10896-022-00467-4>